

aanwezigheid. In late tv-programma's kwam Elisa Klapheck al zappend zoveel beelden tegen waarin er in geen velden of wegen enige sjechiena te bespeuren viel, dat ze haar televisie de deur uit gedaan heeft. „Ik ben een nachtmens, ik kijk dan graag naar het nieuws. Je komt dan steeds, al is het maar een paar seconden, softporno tegen waardoor ik me beledigd voel. Die paar seconden hebben invloed.”

Ook Abeltje Hoogenkamp blijkt haar tv-toestel weggedaan te hebben. „Ik vond het saai. Ik had geen zin in programma's over de derde borstvergroting en die stompzinnige praatprogramma's.”

Is er teveel seksualiteit in het openbare leven?

Elisa Klapheck durft de stelling aan dat er nog nooit zo weinig goede seks is geweest als in onze tijd. Wat op tv te zien is, en in de reclame, zijn clichébeelden van te dunne jonge vrouwen in seksuele poses. Die beelden hebben invloed. „Je moet er een zekere weerstand tegen opbouwen.” Meisjes hebben die weerstand nog niet. Elisa Klapheck legt een verband tussen deze beelden en de vele berichten over meisjes met een eetstoornis. „Eetstoornissen zijn een spel met de dood.”

Abeltje Hoogenkamp ziet vooral de marktwerking als de kern van een kwalijke ontwikkeling. „Niet seksualisering is het probleem, maar commercialisering.” Een samenleving die marktwerking accepteert als leidend principe, krijgt pornografische voorstellingen op billboards. „Met seks verkopen dingen goed. We zijn tot in onze slaapkamer geëconomiseerd. Daar doe je ook met een goede preek niets tegen.”

Ze ziet in de economisering van de samenleving zelfs een bijna religieuze lading. „Wie geld uitgeeft is een trouwe discipel, dat is de maatschappelijke boodschap. Plastisch chirurgen zeggen dat ze vrouwen gelukkig maken. Maar vrouwen worden eerst ontevreden gemaakt en ongelukkig met hun lichaam. Daarna komen er mensen die hun iets verkopen waardoor ze weer gelukkig zijn. Daar moeten we boos over worden. Er zijn heel grote financiële belangen gemoeid met de seksualisering.” Er is echt een wonder nodig om daar tegenin te gaan, denkt ze. „Dat wonder heet liefde. Die ene die van je houdt kan de hele miljardenindustrie buitenspel zetten.”

Heeft een verbod zin?

Elisa Klapheck denkt van niet. „Mensen hebben de behoefte om zich excessief te gedragen. Religie heeft ook met buitensporigheid te maken. Ook ik ga over grenzen heen, anders kan ik niet tot inzichten komen. Verbieden is de foute weg, dat heeft geen zin.” De liberale rabbijn denkt eerder aan een campagne, zoals tegen racisme of roken. „Ik ben zelf een rookster, maar in mijn kring rookt bijna niemand meer. Dus het helpt wel.” Of aan het maken van afspraken. „Dat is ook gebeurd in de modewereld. Modellen die minder wegen dan 45 kilo mogen de catwalk niet meer op.” De minister zou eens moeten letten op de leeftijd van de modellen. „Die jonge meisjes in de H&M-reclame, dat begint crimineel te worden. De beelden zijn niet expliciet seksueel, er wordt alleen gesuggereerd, maar het onderbewustzijn begrijpt het meteen.”

Ligt hier een schone taak voor de kerken of voor religieuze leiders?

Het is goed dat de kerken hun verlegenheid overwinnen, maar moraal is niet voorbehouden aan de kerken, vindt Hoogenkamp. Ze roemt de boodschap van het Amsterdamse raadslid Karina Schaapman. „Die waarschuwt dat prostitutie niets met seks van